

УДК 336.2

Помулева В. М.¹, Хмара Д. Д.²

¹ старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. БТЕ-0512 НУ «Запорізька політехніка»

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ

Спрощена система оподаткування (далі - ССО) є ефективним інструментом підтримки малого та середнього бізнесу. Вона дозволяє підприємцям сплачувати єдиний податок, що суттєво спрощує ведення обліку та зменшує адміністративне навантаження.

Однак, поряд із позитивними аспектами, ця система має й недоліки, які можуть впливати на фінансову стабільність бізнесу та економічний розвиток країни загалом.

Підприємці, що працюють за спрощеною системою, сплачують єдиний податок, що значно полегшує ведення бізнесу та скорочує витрати. Відсутність необхідності складного податкового обліку зменшує адміністративні витрати та витрати на бухгалтерське обслуговування. Процедури оформлення бізнесу та виходу з нього суттєво простіші у порівнянні із загальною системою оподаткування. Полегшені умови оподаткування сприяють створенню нових робочих місць та розвитку підприємництва. Завдяки фіксованим ставкам податків підприємці можуть ефективніше планувати фінансові витрати. Суб'єкти господарювання можуть самостійно вирішувати, чи бути платниками ПДВ, що створює додаткові можливості для оптимізації витрат.

Таблиця 1 – Переваги спрощеної системи оподаткування.

Переваги	Пояснення
Спрощеність податкового обліку	Відсутність складних податкових коригувань та правил трансфертного ціноутворення
Гнучкість у виборі статусу платника ПДВ	Підприємство самостійно обирає, чи бути платником ПДВ
Зменшене податкове навантаження	Відсутність ПДВ при ставці 5% ЄП, звільнення від земельного податку та податку на прибуток

Втім, спрощена система не підходить для всіх видів діяльності, а також має обмеження за розміром доходу. Це може негативно впливати на бізнес, що потребує значних інвестицій у виробництво або послуги. Через менш прозору фінансову звітність інвестори частіше віддають перевагу компаніям, що працюють за загальною системою. Використання ССО для мінімізації податкових зобов'язань може призвести до посилення контролю з боку держави. Хоча спрощена система оподаткування справді надає певну підтримку мікро- та малому бізнесу, вона головним чином, широко використовується середнім та великим бізнесом для оптимізації своїх податкових витрат. Законодавчі норми створюють умови для зловживання ССО з метою зменшення податкового навантаження, а саме заниження обороту, штучне подрібнення суб'єкта господарської діяльності, оформлення штатного персоналу як ФОП (фальсифікована самозайнятість) тощо.

Існуючі дослідження впливу спрощеної системи оподаткування на розвиток підприємництва в Україні у 2023 році показали, що у регіонах, де застосування ССО є поширеним, рівень самозайнятості та підприємницької активності зріс на 15% порівняно з регіонами, де домінує загальна система оподаткування. Це свідчить про позитивний ефект ССО на економічну динаміку малих підприємств, зокрема щодо створення нових робочих місць та збільшення фінансової стабільності малого бізнесу. За даними Державної

служби статистики України, у 2022–2023 роках 60% нових ФОПів обирали саме спрощену систему оподаткування. Це пояснюється меншою бюрократичною складністю та можливістю швидкого старту бізнесу.

Таблиця 2 – Порівняння спрощеної та загальної системи оподаткування

Параметр	Спрощена система	Загальна система
Податкове навантаження	Низьке	Високе
Облік та звітність	Спрощений	Складний
Ліміти доходу	Так	Ні
Можливість врахування витрат	Ні	Так
Доступ до тендерів	Обмежений	Повний

Отже, спрощена система оподаткування є важливим інструментом підтримки малого бізнесу, який дозволяє знизити податкове навантаження та полегшити ведення обліку і звітності. Водночас вона має низку обмежень, які можуть впливати на можливості розвитку бізнесу та його конкурентоспроможність. Незважаючи на певні недоліки, ССО є потужним стимулом для розвитку підприємництва, особливо на початкових етапах діяльності. Завдяки простоті обліку та зменшенню податкового тиску вона сприяє активізації малого бізнесу та самозайнятості. Також важливим є питання прозорості бізнесу та залучення інвестицій, що є складнішим для платників єдиного податку.

Тому вдосконалення податкової системи, зокрема розширення можливостей для малого бізнесу, а також одночасного перекриття схем ухилення від оподаткування за рахунок ССО могло б позитивно вплинути на економічний клімат у країні.